

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
"АСОЦІАЦІЯ ФАРМАЦЕВТІВ УКРАЇНИ"**

Ідентифікаційний код юридичної особи: 43359310

Місцезнаходження: Україна, 01015, місто Київ, вулиця Академіка Богомольця, будинок
7/14, приміщення 182, к. 83

Вих. 112 /2026 від 17.03.2026 року

**Заступнику Керівника
Офісу Президента України
ВЕРЕЩУК І.А**

01220, м. Київ, вул. Банкова, 11

Dzg@apu.gov.ua, Letter@apu.gov.ua

Шановна Ірино Андріївно!

Громадська організація «Асоціація фармацевтів України» (далі – АФУ), представлена у Раді громадського контролю при Національній службі здоров'я України та у Громадській раді при Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, висловлює Вам щирю повагу та вдячність за системну увагу Офісу Президента України до питань функціонування критично важливих сфер у період воєнного стану, зокрема до проблем, пов'язаних із забезпеченням населення медичною допомогою та лікарськими засобами. В умовах повномасштабної війни така увага держави до гуманітарної стійкості регіонів, особливо прифронтових, має надзвичайно важливе значення.

Звертаємося до Вас у зв'язку з проблемою кадрового дефіциту у фармацевтичному секторі, яка особливо загострилася у прифронтових громадах та безпосередньо впливає на безперервність роботи аптечних закладів і доступність лікарських засобів для населення. Актуальність цього питання підтверджується, зокрема, позицією Харківської обласної військової адміністрації, викладеною у листі від 09.03.2026 № 01-43/2109, адресованому Прем'єр-міністру України, у якому окремо порушено питання кадрового дефіциту у фармацевтичній галузі регіону.

На сьогодні значна кількість аптечних закладів зіштовхнулася з гострою нестачею фармацевтичних працівників. Особливо критична ситуація склалася у прифронтових громадах, де аптеки фактично виконують функцію важливого елементу соціальної інфраструктури. У багатьох таких населених пунктах медична інфраструктура була пошкоджена або працює з обмеженнями, у зв'язку з чим саме аптечні заклади залишаються одним із небагатьох доступних для населення джерел отримання лікарських засобів. За таких умов нестача кваліфікованих кадрів призводить до скорочення режиму роботи аптек, а в окремих випадках – створює ризик припинення їх діяльності.

З початком повномасштабної збройної агресії значна частина працівників фармацевтичної галузі була змушена змінити місце проживання, переїхати до інших регіонів України або виїхати за кордон. Більшість таких фахівців становлять жінки, які фактично перемістилися до інших громад та намагаються працевлаштуватися за фахом у нових аптечних закладах. Частина з них не оформлювала статус внутрішньо переміщеної особи, однак стикається з труднощами при працевлаштуванні через відсутність військово-облікових документів або необхідність врегулювання питань військового обліку за новим місцем проживання. У результаті значна кількість кваліфікованих жінок-фармацевтів, які готові працювати та забезпечувати населення лікарськими засобами, фактично не можуть реалізувати своє право на працю.

Однією з причин виникнення зазначеної ситуації є особливості правового регулювання військового обліку жінок, які здобули медичну або фармацевтичну освіту. Частиною п'ятою статті 1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» передбачено, що жінки, які мають медичну або фармацевтичну спеціальність, підлягають взяттю на військовий облік. Водночас протягом тривалого часу держава не забезпечила належного організаційного механізму реалізації цього обов'язку.

З метою врегулювання ситуації постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1487 було встановлено перехідний правовий режим, відповідно до якого жінки, які здобули медичну або фармацевтичну освіту та не перебували на військовому обліку, могли працевлаштовуватися без військово-облікового документа, а роботодавець лише повідомляв про таких працівників відповідний територіальний центр комплектування та соціальної підтримки. Таким жінкам було надано строк до 31.12.2026 для постановки на військовий облік.

Фактично держава встановила модель поступового приведення правового статусу таких осіб у відповідність до нових вимог без втрати ними можливості працювати. Це сформувало у зазначеній категорії осіб обґрунтовані та легітимні очікування, що до завершення встановленого строку їх право на працю не буде обмежене.

Однак постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.2024 № 563 відповідну норму було виключено. Унаслідок цього правове регулювання було змінено достроково, попри те, що раніше держава надала жінкам, які здобули медичну або фармацевтичну освіту та не перебували на військовому обліку, строк до 31.12.2026 для приведення свого правового статусу у відповідність до нових вимог. Таким чином, зміна підзаконного регулювання фактично поклала негативні наслідки на осіб, які діяли добросовісно та обґрунтовано розраховували на можливість постановки на військовий облік у межах встановленого перехідного періоду.

Після виключення зазначеної норми відсутність військово-облікового документа фактично почала застосовуватися як підстава для відмови у працевлаштуванні. Водночас отримання такого документа можливе лише після звернення до територіального центру комплектування та соціальної підтримки. На практиці таке звернення для значної кількості осіб пов'язане з ризиком притягнення до адміністративної відповідальності за порушення правил військового обліку та накладення штрафу.

За таких умов значна частина жінок, які здобули медичну або фармацевтичну освіту, утримується від звернення до ТЦК та СП для постановки на військовий облік, оскільки не маючи гарантій подальшого працевлаштування та отримання заробітної плати, вони об'єктивно не готові нести додаткові фінансові витрати, пов'язані зі сплатою штрафу. Для багатьох це становить істотне навантаження на сімейний бюджет.

Своєю чергою роботодавці де-юре не можуть приймати на роботу військовозобов'язаних осіб без військово-облікового документа, оскільки це розцінюється як порушення вимог трудового законодавства та правил військового обліку. За таких умов аптечні заклади позбавлені можливості офіційно працевлаштовувати жінок із медичною або фармацевтичною освітою, що створює штучний правовий та організаційний бар'єр для працевлаштування і додатково поглиблює кадровий дефіцит, особливо у прифронтових та сільських громадах.

Отже, чинне правове регулювання у сфері військового обліку жінок, які здобули медичну або фармацевтичну освіту, у поєднанні з фактичними обмеженнями щодо їх працевлаштування, створює додаткові перешкоди для залучення кваліфікованих фахівців до роботи в аптечних закладах. Це суперечить інтересам системи охорони здоров'я, а також цілям державної політики щодо забезпечення належного кадрового потенціалу у відповідних

сферах. Найбільш відчутними наслідки такої ситуації є саме для прифронтових громад, де кадровий дефіцит безпосередньо впливає на доступність лікарських засобів для населення.

Слід також урахувати, що жінки, які здобули фармацевтичну освіту, фактично не розглядаються державою як мобілізаційний ресурс у практичному вимірі. Водночас на практиці їх постановка на військовий облік у значній кількості випадків супроводжується ризиком застосування штрафних санкцій за порушення правил військового обліку. У таких умовах значна частина жінок-фармацевтів не звертається до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки та не працевлаштовується за фахом. Як наслідок, держава не отримує податкові надходження, зокрема податок на доходи фізичних осіб, військовий збір та інші обов'язкові платежі, які могли б надходити до бюджету у разі їх офіційного працевлаштування.

За відсутності нормативних змін така ситуація з високою ймовірністю зберігатиметься й надалі, оскільки ризик притягнення до відповідальності та необхідність сплати штрафу і надалі стримуватимуть осіб від звернення до ТЦК та СП. Водночас у разі відновлення норми, яка дозволяє працевлаштування жінок без військово-облікового документа на перехідний період, значна частина таких фахівців зможе офіційно працевлаштуватися. Це забезпечить надходження податків до бюджету, дозволить частково зменшити кадровий дефіцит у фармацевтичній сфері та водночас створить умови, за яких такі особи поступово стануть на військовий облік без надмірного ризику фінансових санкцій. Таким чином, держава одночасно досягне кількох публічних інтересів: забезпечення функціонування системи охорони здоров'я, наповнення бюджету та належного ведення військового обліку.

Змушені окремо зазначити, що Асоціація фармацевтів України вже неодноразово порушувала зазначене питання перед Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством оборони України, Кабінетом Міністрів України, народними депутатами України та іншими уповноваженими органами. Відповідні звернення направлялися як безпосередньо АФУ, так і за сприяння народних депутатів України. Водночас отримані відповіді переважно мали загальний або формальний характер, здебільшого зводилися до посилення на чинне нормативне регулювання, уже прийняті рішення або необхідність додаткового опрацювання питання та не містили належного нормативного механізму, який би реально дозволив усунути бар'єри для працевлаштування жінок, що здобули медичну або фармацевтичну освіту. Саме тому питання залишається неврегульованим, а його негативні наслідки продовжують безпосередньо впливати на кадрове забезпечення аптечних закладів.

На переконання АФУ, у цій ситуації доцільним є відновлення правового механізму, який дозволяв працевлаштування жінок, що здобули медичну або фармацевтичну освіту, без військово-облікового документа на перехідний період, з одночасним обов'язком постановки на військовий облік або приведення військово-облікових документів у відповідність протягом визначеного строку. Як один із можливих варіантів може бути розглянуто строк близько 45 календарних днів із моменту працевлаштування. До звернення додається порівняльна таблиця, в якій викладено пропозицію щодо повернення абзацу першого пункту 51 Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів у редакції, що діяла до 18.05.2024.

З огляду на викладене просимо Вас, у межах наданих повноважень, сприяти організації робочої зустрічі за участю представників Офісу Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства оборони України, Міністерства охорони здоров'я України, Харківської обласної військової адміністрації та професійної фармацевтичної спільноти з метою напрацювання узгодженого механізму врегулювання порушеного питання. На переконання АФУ, саме такий формат дозволить перейти від формального листування до предметного міжвідомчого опрацювання рішення, яке забезпечить одночасно належне ведення військового

обліку, реалізацію права на працю та безперервне функціонування аптечної мережі, насамперед у прифронтових громадах.

У зв'язку з викладеним **ПРОСИМО ВАС:**

1. Сприяти розгляду на рівні Офісу Президента України проблеми кадрового дефіциту у фармацевтичному секторі, спричиненого чинним правовим регулюванням військового обліку жінок, які здобули медичну або фармацевтичну освіту.
2. Підтримати ініціювання міжвідомчого обговорення щодо відновлення або запровадження перехідного правового механізму, який дозволить працевлаштування таких осіб з одночасним обов'язком постановки на військовий облік протягом визначеного строку.
3. Посприяти організації робочої зустрічі за участю представників Офісу Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства оборони України, Міністерства охорони здоров'я України, Харківської обласної військової адміністрації та представників професійної фармацевтичної спільноти з метою врегулювання зазначеного питання.
4. Поінформувати Асоціацію фармацевтів України про результати розгляду цього звернення у встановленому законодавством порядку на електронну адресу: pharmukraine.ua@gmail.com та за поштовою адресою: 01015, м. Київ, вул. Академіка Богомольця, буд. 7/14, приміщ. 182, к. 83.

Додатки:

1. Копія листа Харківської обласної військової адміністрації від 09.03.2026 № 01-43/2109
2. Копії листів Громадської організації «Асоціація фармацевтів України» до Міністерства оборони України щодо необхідності нормативного врегулювання порядку працевлаштування жінок, які здобули фармацевтичну освіту та не мають військово-облікового документа
3. Копія відповіді Департаменту мобілізації Міністерства оборони України на лист Громадської організації «Асоціація фармацевтів України» №220/25/478 від 16.03.2026
4. Копія відповіді Міністерства оборони України на лист Громадської організації «Асоціація фармацевтів України» №220/3077 від 03.03.2026
5. Порівняльна таблиця щодо пропозиції повернення абзацу першого пункту 51 Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів у редакції, що діяла до 18.05.2024

З повагою,

Голова Організації,

Голова Правління Організації

Олена ОМЕЛЬЧУК